

מה הם היו אומרים: "למחשלה שלנו יש שני סוגי משמיצים: אלו המפיצים שקרים, ואלו המספרים עליה את האמת" | שלום רוזנפלד

צילום: חוסר

גורמים שמעורים בפרטים, נחשב למנוחך. שיתוף פעולה עם האו"ם, כפי שיפורט מיד, ייתכן שהיה מאפשר לישראל להעביר בהסכמה אלפי פליטים למדינות במערב שמוכנות לקלוט אותם.

עוד טוענים המומחים כי אם ישראל הייתה מור כנה לקבוע עם האו"ם באופן מסודר מכסה מינימלית לקליטת פליטים, ניתן היה לגרש ביתר קלות אלפי פליטים שחורגים מהמכסה. לפי ההערכות, מדינה בסדר גודל של שמונה מיליון תושבים כמו ישראל יכולה לקבוע מכסה שנעה בין 1,500 ל-2,500 פליטים לשנה. מדובר כאן אמנם בווייתור, כי על ישראל יהיה לדאוג למעמד סוציאלי מלא, לכוויות שונות ולתעודות שהייה מסודרות לאותם הפליטים, אבל היתרון שבמדיניות זו עצום. אם ישראל הייתה מגדילה את תרומתה לאו"ם ומגדירה לעצמה מכסה, ייתכן שהיינו מצליחים, כאמור, להעביר חלק ממבקשי המקלט שנמצאים אצלנו למדינות אחרות במערב, כמו דנמרק.

המדיניות הרגילה, למשל, היא ההפך המוחלט מישראל. היים בה כ-18 אלף פליטים, שאת כולם היא קולטת בעצמה ממדינות אחרות כחלק מהשתתפות בנטל העולמי. בדינמיקה מי שהוכר כפליט מקבל אשרת שהייה, ואפילו זכאי להביא אליה את כל משפחתו. בזמן בחינת בקשת המקלט, המבקשים שוהים במרכזי קליטה ונהנים מארוחות מסודרות, שירותי רווחה, מערכת הכשרה מקצועית, לימודי שפה וכו'. מציאת עבודה, לעומת זאת, אסורה. בישראל, לעומת זאת, מרבית הפליטים עובדים באופן לא חוקי אבל לא נהנים מזכויות סוציאליות. מצד אחד הם כאן בהחלטה ממשלתית, ומצד שני עושים הכל כדי להראות להם את הולדת. יד אחת מחבקת והיד השנייה סוטרת. אין להם ברירה אלא לעבוד, אחרת יגועו ברעב. ברוב נמתחת ביקורת מרומזת על המדיניות הזו של ישראל לאפשר לפליטים לעבוד תוך עצימת עין, אם הם ניתנים לפליטים תנאים סוציאליים מסודרים, ניתן היה להבדיל בקלות בין הפליטים שהגיעו לכאן כדי למצוא מקלט, לבין אלו שהם מהגרי עבודה לכל דבר.

"פליטים שלכודים בגבול בשמש מאיימים יותר על חוסנה של המדינה" פליטים מאפריקה

מדינת ישראל היא מדינה של כלכלה מערבית חזקה ומתפתחת, ובאופן טבעי נוצרה כאן בעיית הגירה מהסוג שאיתו מתמודדות מדינות מערביות רבות, אומר ח"כ דודן אביטל, שה' מסמך נערך לבקשתו. "מדינת ישראל מחויבת להתמודד עם הבעיה באופן ראוי והוגן, בתיאום עם הסטנדרטים של הגופים הבינלאומיים, יחד עם ערנות לקשיים שהגירה כזו מציבה לפתרון של אוכלוסיות מחולשות בחברה הישראלית".

ח"כ אביטל, לשעבר מפקד סירת מטכ"ל, מביע גם ביקורת חריפה כלפי הממשלה. "אסור להציג את בעיית ההגירה כבעיה של איום על הזהות הלאומית, כפי שמשתקף מהתבטאויות של גורמים בכירים בממשלה", לדבריו. "אם ככה, פעולות לא ראויות כמו התעלמות ממספר פליטים בורחים הלכודים בין הגבולות בשמש הקופחת מאיימות באמת על דמותה ועל חוסנה המוסרי של החברה הישראלית".

למה לא קובעים מכסה?
כשל נוסף במדיניות הישראלית, שמפורט בדוח, נוגע ליחסים עם נציבות האו"ם לפליטים. לפי נתונים במסמך, ישראל תורמת לנציבות האו"ם לפליטים רק 60 אלף דולר מדי שנה. לצורך השוואה, מדינות אחרות שמתמודדות עם גלי הגירה תורמות סכומים משמעותיים הרבה יותר. דנמרק, מדינה שאוכלוסייתה כ-5.5 מיליון איש, תורמת לנציבות מדי שנה כ-47 מיליון דולר. ארה"ב תורמת 697 מיליון, אוסטרליה תורמת 56 מיליון. הסכום שישראל תורמת, מסבירים

אנו פליטים (ע"ר) • סיוע משפטי לפליטים, מבקשי מקלט ואנשים ללא מעמד מדיני

פליטי מצואות

סכנה קיומית? מסמך רשמי של הכנסת שנחשף כאן לראשונה מנפץ את מסע ההפחדה סביב "בעיית המסתננים" בישראל נמצאים כיום 67 אלף פליטים בלבד: מספר נמוך במיוחד בהשוואה למדינות אחרות במערב. ואם זה לא מספיק, הדוח מונה סדרה ארוכה של כשלים בטיפול בסוגיה

תלם יחב

של הפליטים מתוך האוכלוסייה, קובע הדוח, ניתן לגזור מדיניות שונה ויעילה יותר להתמודדות עם "בעיית המסתננים" או איך עושים את זה?

קחו דוגמה מירדן

ד"ר נתן מסביר כי ישראל היא היחידה בעולם שמגדירה את מבקשי המקלט שחיים בתוכה כבעיית מדיניות. תיאור שלילי ובעל קונוט מדיניות. אולם אם כאן מדובר רק בסמנטיקה, הממשלה מפוצצת את הבלון שנקרא מדיניות הממשלה במבקשי המקלט בישראל. לפי המחקר, ברחבי העולם ישנם כיום כ-35 מיליון פליטים, ירדן, שכנתנו ממזרח, היא מדינה קטנה שמכילה כ-6.5 מיליון תושבים. למרות גודלה המוערך, הת' מ"ג הנמוך ומספר התושבים הקטן, ירדן מתמודדת עם 456 אלף מבקשי מקלט שהגיעו אליה בעיקר

היחידה האחרת על בדיקת בקשות המקלט סובלת ממחסור בכוח אדם. הקצב כל כך איטי שהיחידה זקוקה ל-13 שנה רק כדי לבחון את בקשות הפליטים שכבר בארץ.

האיריתריאיים במדינות מוצאם. כלומר - לא ניתן לגרש אותם. המסמך של הכנסת טוען אחרת. לפי המחקר, השימוש הגורף בהגנה קולקטיבית יחודי לישראל, ואף מדינה אחרת ב-OECD לא נזהגת כך. נראה כי דווקא אם היו נבדקות בקשות המקלט, ייתכן שניתן היה לגרש חלק מהאיריתריאיים והסודנים שנמצאים כאן בישראל. "מדינת ישראל", נכתב בדוח, "לא היא מדינה שפשוט יותר: אם היו נבדקות לעומק הג' רסאות של מבקשי המקלט, סביר להניח שהתוצאות היו מראות כי לרבים מהם לא נשקפת סכנת חיים במולדתם ולכן ניתן לגרשם. במקרה של איריתריאיים שנמצא כי הוא אינו נתון לסכנה, הפתרון קל: אפשר פשוט להעלות אותו על מטוס לאיריתריאה. בין ישראל לאיריתריאה מתקיימים יחסים דיפלומטיים.

בקפריסין 1.7 אחוז מהאוכלוסייה הם מבקשי מקלט. בשוודיה 1.5 אחוז ובנורבגיה 1.1 אחוז. בישראל עומד המספר על 0.75 אחוז בלבד, ועם השלמת הגדר בקרוב המספר לא צפוי לגדול משמעותית

קשור לכך שבחינת בקשות המקלט של האריתריאיים והסודנים נעשית באופן איטי ולא יעיל. היחידה במשרד הפנים האחראית על בדיקת בקשות המקלט קטנה וסובלת ממחסור בכוח אדם. כממוצע נבדקות כ-5,000 בקשות בשנה. כלומר, היחידה תיאלץ לעבוד 13 שנה רק כדי לבחון את בקשות המקלט של האיריתריאיים והסודנים שכבר שנמצאים כאן בארץ.

מסיבה זו, בין היתר, כל סודני או איריתריאי שנכנסים לישראל זוכים למעמד אוטומטי של זמנית להגנה קולקטיבית. ברשות האוכלוסין וההגירה שבמשרד הפנים מסבירים כי הדבר נובע מהסכנה ששקפת לחייהם של הסודנים

נגב נמשכות במרץ ההכנות לבניית עיר אוהלים שתקלט אלפי פליטים שהסתננו לישראל בשנים האחרונות. שר הפנים אלי ישי רואה בסוגיית הפליטים סכנה גדולה למדינת ישראל ומבטיח מעל לכל כמה אפשריה להילחם עד חרמה כבעיית הפליטים מסודר ומאיריתריאה. אבל עד כמה באמת חמורה בעיית הפליטים בישראל? עד כמה אכן מדובר כבעיה לאומית ממדרגה ראשונה? מסמך רשמי של מרכז המחקר של הכנסת, שנערך לבקשתו של ח"כ דודן אביטל (קדימה) ונחשף כאן לראשונה, מציג עמדה שונה וביקורתית על המדיניות הישראלית בכל הקשור לפליטים. המסמך המפורט והמקיף של החוקר ד"ר גלעד נתן טוען באופן חד וחלק - בעיית הפליטים לא כזו גדולה כמו שחשבתם. כמות מבקשי המקלט בישראל מועטה, כשהיא משווים אותה למדינות אחרות בעולם. כמעט כל מדינה מערבית מתמודדת עם בעיית פליטים חמורה הרבה יותר ואגב - לא גם מתמודדות עם הבעיה הזו הרבה יותר טוב מאיתנו. קורם כל המספרים: בישראל נמצאים כיום לפי מיטב ההערכות כ-67 אלף פליטים בלבד. עם השלמת בניית הגדר והירידה הרשמית בקצב כניסת מסתננים לארץ, המספר הזה לא צפוי לגדול בשנים הקרובות. 67 אלף פליטים מתוך אוכלוסייה של כשמונה מיליון תושבים מהווים 0.75 אחוז בלבד מהאוכלוסייה. לא כל כך נורא, מסכימים כל המומחים. בקפריסין, למשל, 1.7 אחוז מהאוכלוסייה הם מבקשי מקלט, בשוודיה 1.5 אחוז, בנורבגיה 1.1 אחוז ובבלגיה קרוב לאחוז. עם ההכנה של המספרים האלה וסדר הגודל